

Notat

Til: NTNU Campussamling

Kopi til:

Fra: Prorektor for utdanning, Marit Reitan

Signatur:

Tilbakemelding Byggeprogram

Prorektor for utdanning takker for muligheten til å gi tilbakemelding på Byggeprogram levert fra Statsbygg for prosjektet NTNU Campussamling.

Prorektor for utdanning sin tilbakemelding knyttes hovedsakelig til arealkategoriene læringsareal og knutepunkt. Tilbakemeldingen er basert på innspill fra og med forankring i klyngebrugergruppe for Hovedknutepunkt og klyngebrugergruppe for Felles læringsstrøk. Videre vises det til NTNUs Brukers funksjonsbeskrivelse for Hovedknutepunkt og Sentralt læringsstrøk (juni 2022) som viktig grunnlag for forankring.

Tilbakemeldingen er basert på og sortert etter spørsmål i utsendt brev.

1. Generelle kommentarer til Byggeprogram for funksjonsområdene Hovedknutepunkt og Felles læringsstrøk

En overordnet og generell tilbakemelding er at det er en god forståelse av Brukers funksjonsbeskrivelse for Hovedknutepunkt og Felles læringsstrøk. Det er en generell god forståelse av funksjoner, typer areal, sammenhenger og koblinger mellom arealer og funksjoner.

Det er likevel noen innspill til tekst samt forståelse av Hovedknutepunkt og Felles læringsstrøk som videre beskrives her.

1.1 Innspill til tekst

Det bes om at det ryddes i begrepsbruken rundt læringsareal. I arealkonseptene brukes begrepet læringsarena. Det er senere vedtatt å bruke begrepet «læringsareal». I dokumentet er det mange

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim Norway Høgskoleringen 1	postmottak@ntnu.no www.ntnu.no	Hovedbygningen	+47 73595000	

Adresser korrespondanse til saksbehandlerne. Husk å oppgi referanse.

varianter av begrepet (læringsarena, læringsrom, undervisningsrom etc), og det bes om at dette rettes opp.

Tabellene mangler forklaring og tekst som gjør det vanskelig å lese og forstå innhold, det bes om at dette rettes opp og gjøres mer forståelig. Det hadde også vært nyttig med en innledende oversikt over fordeling av arealkategoriene i de ulike byggene. Det bes også om at det legges til en forklaring på hvorfor det brukes tall fra 2018 på ansatte og studenter, samt at det sies noe om evt avvik mellom tall fra 2018 og 2022.

I Brukers funksjonsbeskrivelse ble det definert prinsipper for både Hovedknutepunkt og Sentralt læringsstrøk som skal ligge til grunn for utforming av disse funksjonene. Prinsippene, eller en henvisning til de etterlyses i Byggeprogrammet.

1.2 Felles læringsstrøk

Fordeling av felles læringsstrøk

Prorektor er glad for at det legges opp til flere større felles læringsstrøk. Dette vil støtte opp om studentenes mulighet til å utvikle en fag-disiplin-overskridende NTNU-identitet og -stolthet som er felles for alle studentene. Dette vil være et viktig bidrag også mtp. å ivareta NTNUs nasjonale mandat knyttet til tverrfaglighet. Prorektor er videre glad for at to av disse læringsstrøkene er plassert sentralt på Gløshaugen platået, henholdsvis som en del av HumSam-klyngen og i Hovedbygningen i tett relasjon til Hovedknutepunkt. Dette siste øker potensialet for synergier mellom Felles læringsstrøk og Hovedknutepunkt som beskrevet i NTNUs brukers funksjonsbeskrivelse for Hovedknutepunkt og Sentralt læringsstrøk, samt måloppnåelse av Hovedknutepunktet som funksjon.

Ettersom Sentralt læringsstrøk ikke realiseres, og med tanke på fordeling av felles læringsstrøk, anbefales det mest mulig læringsareal sentralt på campus. Det anbefales også at det etableres mindre felles læringsstrøk både i tomt B1 og F4.1, både med tanke på fagmiljøene som vil ha tilhørighet i disse byggene og at det er en arealkabal som skal gå opp. Og det ønskes heller noe læringsareal i tomt F4.1, enn at det plasseres mer læringsareal på tomt 6B.

Reduksjon i læringsareal

Det står i brev for innspill at andel læringsareal reduseres. Samtidig er det uttalt at det blir mer læringsareal i BTA, sammenlignet med hva det flyttes fra og/eller rives i BTA. Det bør fokuseres mindre på BTA og heller netto opplevd areal som er relevant for opplevelse av ny campus.

Det bes om at dette kommuniseres bedre, mer konsistent og korrekt, da utydelig og delvis motstridende informasjon skaper usikkerhet. Det er forståelse for at det nødvendigvis vil være

usikkerhetsmomenter i denne fasen av prosjektet. Det bør likevel fokuseres på gevinster og eventuelle ulemper ved det prosjektet vi får sammenlignet med dagens situasjon. Dette bør kommuniseres tydelig, ærlig og åpent.

Studentarbeidsplasser

Det er riktig at NTNU ønsker et variert utvalg av studentarbeidsplasser. Når det gjelder studentarbeidsplasser for konsentrasjon, bør *ikke* disse ligge i nærheten av sosiale soner eller uformelle områder/studentarbeidsplasser med mye aktivitet.

Angående studentarbeidsplasser i åpent miljø, avsnitt 30.2.1.2 bes det om at tekst endres:

Fra:

«Arbeidsplasser i åpent miljø skal ligge i nærheten av konsentrasjonsplasser. De har en karakter som minner om kafé, med fleksibel møblering og nærhet til sosiale soner»

Til:

«Arbeidsplasser i åpent miljø bør bestå av varierte arbeidsplasser med fleksibel møblering og nærhet til sosiale soner.»

I tillegg til varierte studentarbeidsplasser i åpent miljø, bør det legges til rette for varierte studentarbeidsplasser som er avskjermet og innenfor et rom som f.eks U1 i Realfagsbygget og Fagland på Dragvoll. I areal som legges til rette for at studentene skal jobbe der, relativt lite forstyrret fra andre aktiviteter, samtidig som at det legges til rette for samarbeid og at det ikke forventes at det skal være helt stille.

I Byggeprogrammet er 'digitale studentarbeidsplasser' beskrevet, men det ser ikke ut til at det er tildelt areal til disse plassene. Det er viktig at dette sikres. Dette kan dog løses innenfor de arealene som er satt av til studentarbeidsplasser. Det kan være mindre rom som settes av til dette innenfor gitte rammer. Et skille mellom disse plassene og ordinære konsentrasjonsplasser handler mest om infrastruktur i rommet. Konkret bør det legges til rette for å kunne lytte til digital undervisning uten å bli forstyrret, og samtidig kunne delta i digital undervisning uten å forstyrre andre, både alene og i grupper. Hvor mange slike plasser det er behov for bør utredes og behovsprøves nærmere byggestart.

Fagland og læringsland

Funksjonene er generelt godt beskrevet. Det bes likevel om en liten justering av første avsnitt side 8 for tomt X0. Det bes om at følgende tekst endres:

Fra:

«Læringsland og Fagland er en betegnelse på felles uformelle, identitetsskapende areal på Campus som skal bidra til å redusere frafall blant studenter, øke arbeidslivsrelevans og gi økt innovasjon og tverrfaglighet. Det er ikke spesifikke areal, men en samling av fasiliteter fra en eller flere arealkategorier (knutepunkt, læringsareal, spesialareal og arbeidsplassareal), som kobler formelle og uformelle lærings situasjoner.»

Til:

«Læringsland og Fagland er en betegnelse på felles uformelle areal på Campus. Arealene skal bidra til å skape trivsel, tilhørighet og identitet. De skal også bidra til økt samhandling med fagmiljø og relevant arbeidsliv, og til tverrfaglig samhandling. Arealene vil bestå av ulike typer arealer (knutepunkt, læringsareal, spesialareal og arbeidsplassareal) som kobler formelle og uformelle lærings situasjoner.»

Det bes også om at forskjellen på læringsland og fagland beskrives. Det refereres her til Brukers funksjonsbeskrivelse.

I avsnitt 30.2.1.2 trekkes begrepet identitetsareal inn, det bør tas ut da det vil dekkes av fagland. Begrepet identitetsareal kan lett misforstås ved NTNU da mange forstår dette som kun areal dedikert til enkelte studieprogram. Med tanke på arealramme er ikke det mulig å realisere verken i Campussamling eller Campusutvikling. Det bør vises til avgrensning av identitetsareal for dette arbeidet i Brukers funksjonsbeskrivelse:

«I dette arbeidet skilles det på to typer identitetsareal; Læringsland og Fagland. Felles for begge er at de består av uformelle, identitetsskapende arealer som er åpne og inviterende. Arealene består av varierte typer arbeidsplasser.»

Fordeling av typer læringsareal

Under dimensjoneringsgrunnlag står det at det vil kjøres en prosess på fordeling av læringsareal av ulike størrelser når det nærmer seg byggestart. Dette støttes og det presiseres hvor viktig denne prosessen er for riktig fordeling av læringsareal tilpasset fagmiljøenes behov, også sett i lys av eksisterende læringsareal. Det er viktig at disse prosessene kjøres i dialog med Avdeling for studieadministrasjon (Enhet for timeplanlegging) og Eiendomsavdelingen (eiendomsanalytikere).

Læringshub

Læringshub er godt beskrevet og forstått med tanke på innhold og funksjon. Men det er tildelt lite areal.

Det bør komme frem at en læringshub vil komme studentenes læring til gode gjennom at NTNUs helhetlige opplegg for læringsstøtte og utdanningsfaglig kompetanseutvikling styrkes.

Det ønskes helst at Læringshub løses gjennom Campusutvikling i Gamle kjemi, også for å kunne realisere funksjonen på et tidligere tidspunkt. Det er likevel viktig at funksjonen programmeres inn i Hovedknutepunkt inntil videre for å sikre at funksjonen blir ivaretatt i minst ett av byggeprosjektene. Det ønskes en sentral beslutning rundt dette snarlig.

For tomt C3/C4 beskrives et «Læringstorg». Dette har noen fellestrekk med Læringshub. Dette diskuteres videre i kap 3 under funksjoner med overlapp.

Det bør presiseres hva som er forskjellen eller likheten mellom funksjonene (NTNU) læringshub og (HUMSAM) læringstorg. Mens Læringshub er en funksjon som skal være tilgjengelig for alle, er Læringstorg mer rettet mot HUMSAM. Ut fra beskrivelsen tolker vi det likevel som at det er planlagt funksjoner i Læringstorg som bør sees i sammenheng med Læringshub og være tilgjengelig for alle. Det er uansett viktig at arbeidet med disse to funksjonene sees i sammenheng og koordineres slik at det ikke blir u hensiktsmessig dublering av funksjoner i arealer som ligger fysisk nær hverandre. Funksjoner som kan være til nytte for hele NTNU bør primært konsentreres i Læringshub så lenge det er areal nok til dette.

1.3 Hovedknutepunkt (og delknutepunkt)

Fordeling av knutepunksareal

Knutepunksarealer er generelt greit fordelt mellom de ulike byggene, men det er tildelt mye knutepunksareal i bygg på tomt F4.1 sammenlignet med antall studenter og ansatte som vil ha tilhold i bygget.

Knutepunksarealer i Hovedknutepunkt er beregnet ut fra et antall studenter. Det stilles spørsmål om hvilke studenter dette er og det bes om at dette beskrives.

Areal til studentfrivillighet og -demokrati

I Brukers funksjonsbeskrivelse er arealer til studentfrivillighet og -demokrati beskrevet. Dette inngår ikke i beskrivelsene for Hovedknutepunkt. Dersom prosjektene er tatt ut av prosjektet Campussamling bør dette presiseres.

Studentdemokratiet har i dag lokaler i dagens bygg på tomt C3/C4. Det forstås at det er dialog med Campussamling om å realisere arealer til Studentdemokratiet i Sentralbyggene. Det er viktig at arealer til Studentdemokratiet sikres, og sette bør beskrives i Byggeprogrammet. Alternativt er dette en funksjon som også kan sees i sammenheng med Campusutvikling og Gamle kjemi. Også her vil det være behov for en sentral snarlig sentral beslutning.

Areal til frivilligheten i Hovedknutepunkt gjelder spesielt areal til fakultetsovergripende foreninger som ikke løses i fakultetenes areal, men av fri stasjons areal. Noen slike foreninger har areal i Hovedbygningen i dag. Det kan være et alternativ å løse noe av disse funksjonene i Campusutvikling (Gamle kjemi), men det bes likevel om at dette inkluderes frem til en eventuell sentral beslutning om annen ivaretagelse.

Areal til linjeforeninger som skal løses av fakultetene er beskrevet i de faglige klyngene. Det påpekes at det i bygg på tomt C3/C4 er satt av lite areal/ få kontorer til linjeforeninger. Dette er viktige tiltak for frivilligheten, og det er spesielt behov for å styrke dette tilbudet for HUMSAM-studentene. Det er derfor viktig at det settes av tilstrekkelig med areal til linjeforeninger i C3/C4.

I tillegg til behov for kontorer har frivilligheten behov for lagerplass (arealer som ikke har krav til lys og kan plasseres i kjeller). Dette er ikke omtalt i byggeprogrammene.

Bokhandel

Bokhandelen er tildelt mindre areal enn det Akademika ønsket som minimum i Brukers funksjonsbeskrivelse. Det kan tenkes at fremtidens bokhandel kan være mindre enn de behovene som forespeiles i dag, men dette bør vurderes. Det bør også vurderes om bokhandel bør prioriteres i Hovedknutepunkt, eller om den fremdeles kan være lokalisert i Sentralbyggene som i dag.

Universitetsbiblioteket

Universitetsbiblioteket er tildelt store arealer til funksjoner som er uklart beskrevet. Dette gjelder tverrfaglig møtested på 400 m², virtuelt bibliotek og innovasjonshub på 600 m². Det bes om at det gjøres ny vurdering av arealtildeling (behov for areal) til disse funksjonene og at innhold til nevnte funksjoner beskrives bedre.

Serveringstilbud

Arealer til servering er generelt greit forstått, men det bes om at «bedre serveringssted» og behovet for dette som en del av et Hovedknutepunkt forklares bedre og at det tydeliggjøres et bedre skille mellom det bedre serveringsstedet og det daglige.

Det er også behov for en bedre forklaring på serveringskapasitet og kvalitetssikring av kapasitet.

Studentene understreker behovet for møteplasser på campus og ønsker spiseareal som gode møteplasser selv om det ikke er bemannet servering. Dette kan gjerne være i kombinasjon med kaffebarer som er mindre arealkrevende enn servering.

Unike attraksjoner

Det er litt ulike tolkninger av hva en klynges unike attraksjon bør være. Prinsippet, eller kriteriet for en unik attraksjon slik temabrukergruppen for Knutepunktarealer definerte dette er at den er utadvendt og tiltrekker seg andre, både studenter og ansatte som har tilhørighet i andre deler av campus, ettersom attraksjonen ikke finnes andre steder på campus.

For Hovedknutepunkt vil både Hovedbiblioteket, et bedre serveringssted og evt utstillingsarealer være unike attraksjoner.

Det bes i lys av ovennevnte prinsipp om at unik attraksjon for tomt 6B beskrives tydeligere og mer konkret. Og at det gjøres en revurdering av unik attraksjon for F4.1 (p.t. er denne tett knyttet til instituttets kjerneaktivitet).

2. Prioritering av funksjonsklyngenes behov

Når det gjelder prioritering av funksjonsklyngenes behov vises det til prioriteringen som allerede er beskrevet i Brukers funksjonsbeskrivelse:

Prioriteringsliste for Hovedknutepunkt

1. prioritet: Fremtidens bibliotek (inkl. varierte studentarbeidsplasser)
2. prioritet: Ankomst og formidling
3. Serveringstilbud/bedre serveringstilbud

Prioriteringsliste for Felles læringsstrøk

1. prioritet: Læringsarealer (inkl. makerspace/studentverksteder og info-points).
2. prioritet: Studentfrivillighet
3. prioritet: Læringshub (fysisk infrastruktur for utvikling av utdanningsfaglig kompetanse)

3. Arealer / funksjoner til sambruk

Læringshub og læringstorg er som tidligere nevnt to funksjoner som bør sees i sammenheng og koordineres for mer helhetlig utvikling, for å unngå dobbelt opp med funksjoner, sikre god overlapp og hensiktsmessig bruk av arealer.

Det stilles også spørsmål om begge funksjonene, eller deler av læringstorget som kan være bidrag til fellesskapet, bør lokaliseres sammen med Læringshub. Dersom funksjonene sammen, eller deler av dem, skal løses i Campusutvikling vil det også her være behov for en snarlig sentral beslutning.

For økt sambruk er det viktig at både ansatte og studenter kan ha tilgang til noen av de samme arealene og funksjonene. Eksempler på funksjoner studentene og frivilligheten har behov for tilgang

til er møterom, podcastrom, innspillingsrom til film og 3D-printere etc. I tillegg er det viktig at noen spesialareal er tilgjengelig for frivilligheten, dette gjelder spesielt arealer som nå er programmert i 1B (IMU og IKM).

4. Andre momenter som bør belyses

Det planlegges for et stort læringsstrøk og en unik attraksjon knyttet til studentinnovasjon på tomt 6B. For å gjøre disse funksjonene tilgjengelige, legge til rette for god bruk av og kobling av læringsstrøket mot Gløshaugen platået er det viktig at broen mellom tomt 6B og platået blir realisert, universelt utformet, og tilpasset trøndersk klima.

Med vennlig hilsen

Prorektor for utdanning, Marit Reitan